

Toelichting en verantwoording Kunst en cultuur h/v

Voor het leergebied Kunst en cultuur is gekozen voor een aantal kernvaardigheden, die de rode draad vormen tussen de inhoud voor kunst- en cultuurvakken van primair onderwijs tot en met de tweede fase havo en vwo.

De kernvaardigheden zijn afgeleid van de kerndoelen en eindtermen die binnen de verschillende onderwijssectoren gehanteerd worden.

Omdat de kerndoelen vooral gericht zijn op vaardigheden, zijn er tevens kernconcepten¹ voor Kunst en cultuur geformuleerd. Vanuit de kernconcepten kunnen vakoverstijgende thematische begrippen geformuleerd worden, die docenten kunnen gebruiken om inhoud te geven aan het programma voor Kunst en cultuur. De kernvaardigheden en kernconcepten kunnen elkaar versterken. Wanneer men deze koppelt geeft dit houvast voor de ordening van het leerplan.

Kernvaardigheden

Het leergebied Kunst en cultuur ontleent zijn inhoud in de eerste plaats aan de kunstzinnige disciplines: muziek, dans, drama en de beeldende vormgeving, zoals handvaardigheid, tekenen, textiele werkvormen en audiovisuele vorming.

De kerndoelen en eindtermen duiden met name op een aantal kernvaardigheden, die het leergebied Kunst en cultuur karakteriseren. De leerlingen ontwikkelen vaardigheden in het gebruik van verschillende technieken. Ze leren de mogelijkheden van de verschillende disciplines gebruiken en er worden verschillende functies verkend. De kernvaardigheden vullen elkaar aan en overlappen elkaar. Ze worden in de praktijk dan ook voornamelijk in samenhang, bijvoorbeeld in de vorm van een lessenserie, aangeboden.

De kernvaardigheden voor Kunst en cultuur zijn:

1 *Produceren en presenteren*

Het gaat hier om het uitdrukken van eigen gevoelens en ervaringen, vorm geven aan verbeelding en leren communiceren door middel van beeld, geluid en (lichaams)taal. De leerlingen leren hun kunstzinnig werk op een toegankelijke wijze aan anderen te presenteren.

2 *Kijken en luisteren naar*

Kennismaken met de kunstzinnige en culturele uitingen van anderen is hierbij van belang. Dat geldt voor het werk van medeleerlingen, maar ook voor dat van professionele kunstenaars. Tot het leergebied hoort daarom ook een (in het programma ingebedde) kennismaking met verschillende kunstuitingen door bezoeken aan tentoonstellingen en uitvoeringen.

3 *Onderzoeken, analyseren, interpreteren en verslag doen*

Hierbij gaat het over het onderzoeken en analyseren van vaktheoretische inhoud en kunstzinnige en culturele activiteiten door de leerling zelf, van medeleerlingen of van professionele kunstenaars. Met behulp van deze kennis kunnen leerlingen vervolgens interpretaties geven en verslag doen van deze ervaringen.

4 *Reflecteren en evalueren*

Het gaat hier om het evalueren van het (werk)proces waarbij de reflectie op keuzes en ervaringen en het communiceren daarover van belang zijn. Onderdeel daarbij is de oriëntatie op studie en beroep, bekeken vanuit de verschillende kunstdisciplines.

Daarnaast wordt de inhoud van deze vaardigheid gevormd door een beschouwing op Kunst en cultuur, met daarbij aandacht voor vorm, inhoud, functie en historische achtergronden, gecombineerd met ervaringen, interpretaties en waarderingen.

¹ <http://www.slo.nl/voortgezet/tweedefase/themas/00025/00009/>

Kernconcepten²

Behalve de kernvaardigheden, die inhoud geven aan het leergebied Kunst en cultuur, kunnen vakinhoudelijke thema's afgeleid worden van de kernconcepten. Kernconcepten beslaan het complete brede veld van thema's die binnen Kunst en cultuur aan de orde komen. Kernconcepten zijn overkoepelende begrippen en hebben als doel om de lesstof, in samenhang met de kernvaardigheden, in een doorlopende leerlijn te ordenen. Voor het leergebied Kunst en cultuur zijn vier kernconcepten ontwikkeld.

De vier kernconcepten kunst en cultuur zijn:

1. Identiteit en diversiteit

Identiteit gaat over de eigen persoonlijkheid, het eigen karakter. Wat vindt de leerling belangrijk in het leven, wat zijn idealen en talenten? Hoe is zijn innerlijk en uiterlijk? Kunst- en cultuurvakken bieden de ruimte om de eigen identiteit te ontdekken en te ontwikkelen, doordat leerlingen zichzelf vergelijken met anderen, kennismaken met kunstuitingen van anderen en doordat zij zichzelf in beeld, muziek, taal en/of beweging leren uitdrukken.

2. Inspiratie en vormgeving

Inspiratie is de bron van de kunstenaar én van de ontwerper. Waar haalt men zijn inspiratie vandaan? Komt dit vanuit jezelf of de omgeving? Gaat men ernaar op zoek of overkomt het je? Inspiratie staat aan de ene kant van het ontwerpproces, de uiteindelijke vormgeving aan de andere kant. Welke rol speelt inspiratie bij een opdracht voor een opdrachtgever? En welke stappen zitten tussen begin- en eindproduct?

3. Media en communicatie

De nieuwe media en ICT spelen een belangrijke rol binnen de kunsten. Digitale media leveren snel resultaat en zijn voor iedereen toegankelijk. Zowel fotografie als video zijn voor leerlingen heel toegankelijk. Welke aspecten spelen een rol bij het maken van kunst met digitale media, anders dan bij meer traditionele kunstvormen? Wat is de rol van manipulatie, hoe mediawijs zijn leerlingen en zien zij wat ze denken dat ze zien?

4. Kunst en maatschappij

De manier waarop wij met elkaar omgaan en wat wij vanzelfsprekend vinden vormt onze cultuur. Cultuur is dat wat breed geaccepteerd wordt in onze maatschappij. Kunst laat daar vaak de andere kant van zien. Kunst legt de vinger op de zere plek. Kunst kan nieuw licht werpen op iets, kunst stelt vragen en werpt dilemma's op. Bij dit kernconcept gaat het vaak om actuele gebeurtenissen en bewegingen in de maatschappij.

Gebruikte bronnen

Het schema is tot stand gekomen door de informatie uit de officiële programma's, zoals vastgelegd in de kerndoelen primair onderwijs en onderbouw en in de officiële examenprogramma's bovenbouw. In het overzicht valt een lege kolom op: het derde leerjaar. Er zijn voor dit leerjaar geen specifieke eindtermen voorgeschreven. De school kiest voor een doorloop vanuit de onderbouw of voor een voorbereiding op de bovenbouw.

Formuleringen die *cursief* staan, zijn eindtermen die alleen voor vwo gelden.

² <http://www.slo.nl/voortgezet/tweedefase/themas/00025/00009/>

